

1 Zion Zion-qa bugukhokhof pepa

Megeat Manqat-qase

Nqanek pepa Zion ndøpeawám, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv nöme gegoam. Ti-te ndígu tenø-peawám, Klisten ezoqam, Esia manqeit-te giyageapam. Ta khøuwa-te ndøgo, Zion nqanek pepa gepeawam neka taqa zita-te, pepa menas nöme vøpeawam, ndego é-møndø-lawaqape-év. Nqanek pepa misika-te, ndego ekeza iz veeáv. Geté zøtezat ezoqam, áv giniqeivím nqægo: Ta pepa misika-qa peawam matev, até kopó, av peawam matev ndægo, Yesu-qa emanqat mokho-te ndøgo, Zion gepeawam. Ndøgo ni áv qani-nømendím nqægo: Ta manqat ate qægoam, Zion ndøpeawám. Neka ndego até Manqat Qandoveveám-a, vøpeawam.

Zion nqanek pepa misika gepeawam, ndego Efesus taon-té geyagám. Ta taon-te ndøgo, ndego Klisten bawan ezoqam-gé megeat ezoqa nöme ndøgoám. Manqat nöme, Zion Klisten ezoqam-te gepeawam, ponqom manqát. Geté ndego aiyaiyav manqat-us ndøpeawám. Zapa ndøgo, ndego kuku kandambá ti-te, neka ndigu ‘nogi nakheis’ vøzø-akhaemam. Zion áv gene-ewág nqægo: Ezoqa nöme, khavozam manqat ndøvøndazát. Ndigu áv gini-manqatát nqægo: Yesu, Mbumbukiam-ge Yo, ndego ambá av nqægo, ùnime:-ezoqam-év. Neka manqat nöme gimanqatat, nqánek: Ezoqam-qa kha soqaqapé. Yaq ni bži-sanqawé. Neka ezoqa ambá av nqægo,

Yesū ginī-khandī:z, geté mokho manqat qateqat betaqagó, yaq ndøgo, toqoté-khandí:q. Geté Zion ndigu Klisten ezoqam, āv gezømbe-ovøyám nqægo: Manqat av nqægo, khavozam manqát neka ndøgo mokho mbaín.

Yesu Keliso, ndego Khandi Manqát

¹ Ni zo manqat nqeizø-peaomit, ndøgo oskia ndøgoám, ibugukhokhof, atema ndakin. Ni møiyogém, neka nikeza bøí qati-kewagám. Ni møiqeivím, neka nikeza zendá qati-geagimám. Khandi Manqat niti-manqaté.

² Nqanek Khandi, māndoveá. Ni møiqeivím neka ezoqam-te, ní-unimanqatinát. Ni zo khandi miavmiav niti-zømesimít, ndøgo Eve namba qægoam, yaq ni-te vøfakhan.

³ Ni qeiqeivim neka vøiyogem, até zó-a, ni ndøgo teizømbe-manqaté. Yaq zo ni namba zí:tøkuatát, neka ni Tat neka Yo namba, Yesu Keliso, bizi:-tøkuat.

⁴ Ni nqanek manqat tøti-peaomít ndøgo: Ni ate nqazi:gu, khanakhanakh, tàbinimbi-tøtvøyám.

Niqa matev, mbomambá sa begó

⁵ Manqat ndøgo, Yesu Keliso-te qeiyogem, neka zo nqati-zømesim, nqánek: Mbumbukiam, ndego wáev neka te mokho-te ndego, bøivun-qase mbaín.

⁶ Yaq nakémbá, tizi-manqatat, av nqægo, te namba nqazi:yage, gete ni bøivun-te neka manqa-zapa-te sua zigü, ni zí:khavozám neka unimanqatin-te yageáv.

7 Geté ni waev-te tizi-okhoat, av ndego ekezan, waev-te nde:yage, yaq ni yaqyaqa, sizimú-tókuatát. Yaq Yesu-qa kouk, ndego Mbumbukiam-ge Yo, niqa manqa-zapazapa ate ndægo, ginísungúz.

8 Tizi-manqatat, av nqægo, ni manqa-zapazapa mbaín, ni nikeza kha, zimbøe-khavozám neka uni-manqatin manqat mbaín, ni mokho-te.

9 Geté niqa manqa-zapazapa Mbumbukiam-te tizi-vøndæmem, yaq ndego matev eqeieqe, av bugukhokhof ge:-ein, ndømatanám. Ndego niqa soqa matev, segembøé-navøém, neka manqa-zapazapa ate ndægo vønísingúz.

10 Tizi-manqatat, av nqægo, ni manqa-zapazapa gonemáv, ni Mbumbukiam, khavozam ezoqam zi:vewé neka ni mokho-te, teqa manqat mbaín.

2

Yesu nigí tøke ezoqám

1 Nogi nakheis! No zo nqanek manqat tæzømbe-peaomít ndøgo: Zo andé manqa-zapazapa vøzøtégoät. Geté ezoqa manqa-zapa tego, ni ezoqa nginígú. Ndego ni zapaya, Tat manqat mbomanqaté, ndinimbō-vígím. Ngenek ezoqam, Yesu Kelisó, ndego ezoqam ndaføyamba-qape.

2 Keliso niqa manqa-zapazapa, ekeza kha-té genøndáp, vø-evøzam. Geté niqá manqa-zapazapa mbá mbá, geté até manqeí-qape ezoqam ate ndigu-qá manqa-zapazapá-ya.

*Gekha ezoqām ndigu, Mbumbukiam ndi:zøtezat,
ndigu teqá matev bembopáev*

³ Av khazi:nötén, av nqægo, ni Mbumbukiam mizi:nötén? Av qazi:nötén nqægo, ni teqa manqat o-mba tizimbøe-ndapat.

⁴ Ezoqa te-ein, av nqægo, “No Mbumbukiam mótenötén,” gete ndego Mbumbukiam-qá Manqat paveav tøgoat, ndego khavozam ezoqám neka te mokho-te, unimanqatin manqat mbaín.

⁵ Gekha ezoqám ndego, teqa manqat o-mba ndo:ndape, te mokho-te ndøugu, Mbumbukiam-qá kuku matev, møndømu-khouwév. Yaq ta mokho-te ndøgo, ni āv qazi:nötén nqægo: Ni te mokho-té qazu:gú.

⁶ Ezoqa te-ein, av nqægo, “No Mbumbukiam-qá mokho-té qatu:yagē,” ndego āv teabete-yagé, av Yesu ge:yagam.

Kuku matev-qá yaq-te

⁷ Nøfuap mbomømboma! No ambá av nqægo, zo guguna manqat ndakinak nøzø-peaomít. Av taoká. Nqanek guguna manqat, awenegé, ate av-té, zo oskia qazømbe-goam. Nqanek awenege guguna manqat, zo bugukhokhof mózo-ewagám. Nupøkhán mbá.

⁸ Geté unimanqatín. No zo guguna manqat ndakinak nøzø-peaomít. Yesu mokho-te, neka até zo mokho-té-a, ni āv qazi:qeiví nqægo: Nqanek guguna manqat, unimanqatín. Zapa ndøgo, böivun ndakin, gènavøemtét neka unimanqatin waev ndøkháev.

9 Ezoqa te-ein, av nqægo, “No waev-tē qægō,” gete ndego Klisten ezoqa nøme ndesanqawe, ndego bøivun-te zua ndøgō.

10 Geté ndego ezoqam, ndego Klisten ezoqa nøme-te kuku ndømbogo, ndego waev-té geyagé. Yaq ndego gébøiavák.

11 Geté ndego ezoqam, ndego Klisten ezoqa nøme ndesanqawe, ndego bøivun-té gegó neka bøivun-té ge-okhó. Ndego otevateáv, ande áv kenëma. Zapa ndøgo, bøivun teqa bøi, møndøgutáv.

12 No zo-té qatø-peaomít, nakheis. Zapa ndøgo, Yesu Keliso zapaya, Mbumbukiam zoqa manqa-zapazapa, møndømbøe-navøém.

13 Neka no zo evøndipakha angana-té qatø-peaomít. Zapa ndøgo, zo ndego møzøte-zøtéz, ndego oskia gegoam, ande qandengaz, atema ndakin*.

Neka no zo ezoqa ndakinak-té qatø-peaomít. Zapa ndøgo, zo ndego soqaqape, møzo-tømbuinám.

14 No zo nakheis qazø-peawam, zapa ndøgo: Zo Tat møzøte-zøtéz.

Neka no zo evøndipakha angana qazø-peawam, zapa ndøgo: Zo ndego møzøte-zøtéz, ndego oskia gegoam, ande qandengaz, atema ndakin.

Neka no zo ezoqa ndakinak qazø-peawam, zapa ndøgo: Zo bazaføgakh-ús. Mbumbukiam-qa Man-qat, ndøugú, zo mokho-te. Neka zo ndego soqaqape, møzo-tømbuinám.

2:9 2:9 1 Zion 4:20   **2:10 2:10** Lom 14:13   **2:11 2:11** Zion 12:35

* **2:13 2:13** Ndego oskia gegoam, ande qandengaz, atema ndakin, Keliso me:manqaté.

Manqei-qape matev neka gigiap manqei-qape-te nqago, poev binigú

¹⁵ Zo manqei-qape-te poev bezøgð, neka matev ate ndægo, manqei-qape-te nqago. Gekha ezoqām ndego, manqei-qape-te poev ndømbogo, te mokho-te poev mbain, Tat-te.

¹⁶ Zapa ndøgo, manqei-qape-qa matev, kopømba ande av kha-qa poev soqøsoqa, neka gekha gigiap o matev bøi toqoteqeiv taqapoe, neka khambuvap matev qoqa gigiap-qa yaq-te, ta matev ate ndægo, ambá av nqægo, Tat-tē qando-fakhatē. Geté ndøgo manqei-qape-qá matév.

¹⁷ Nqanek manqei-qape, taqa poev soqøsoqa namba, ndømø-navøém. Geté ezoqam ndego, Mbumbukiam-qa poev ndembopaev, ndego oskia ndøgoát.

Keliso-gi qaqa ezoqam-qayaq-te

¹⁸ Nogi nakheis. Khøuwa vaev avønín. Zo mòzoyogém, av nqægo, Keliso-ge qaqa ezoqam ndøgeáv.[†] Geté até ndakín-a, Keliso-gi qaqa ezoqam kandambá, møndø-fakház. Yaq taqa yaq-te ndøgo, ni mìzi:nøtén, vaev khøuwa avønín.

¹⁹ Nginik ezoqam, ni namba zi:goám. Yaq ndigu ni gènøuván. Ndigu nigí ezoqám mbá. Ndigu amba nigi ezoqam tigunin, ndigu ambá oskia ndøgonín, ni namba. Geté ndigu ni møndø-nøuván. Yaq ta mokho-te ndøgo, ni mìzi:nøtén, ndigu ezoqam ate ndi:gu, nigí ezoqám mbá.

20 Geté zo viní. Zapa ndøgo, Keliso, ndego ezoqam ndaføyamba-qape, zo Nqova Mbomambaqape zø-etoám. Andé oil me zømbo-qóuz. Yaq ta zapaya ndøgo, zo ate ndøzøte:go, unimanqatin manqat, møzøte-zøtéz.

21 No nqanek pepa nqazø-peaomit, zapa ambá av nqægo, zo unimanqatin manqat zøtezøtezák. Geté zapa ndøgo: Zo møzøte-zøtéz. Neka zo møzøte-zøtéz, khavozam manqat ate ndægo, unimanqatin-te fakhanumáv.

22 Yaq gê, khavozam ezoqam, gekha ezoqâm? Ezoqam ndégo, ndo:nawam, av nqægo, Yesu ndego Mesayā mbā. Ezoqam av nge:go, ndego Keliso-gé qaqa ezoqám. Ndego Eve-qa yaq-te ndō:nāwām-a, Yo-qa yaq-te ndō:nāwām.

23 Gekha ezoqâm ndego, Yo-qa yaq-te ndo:nawam, ndego até Eve ndøsanqawé. Geté ezoqa ndego, ezoqam-qa bøi-te Yo ndeunimanqatinat, ndego até Evé-a, ndekhatíwí.

24 Mbumbukiam-qa Manqat, zo qazoyogem, zo ande qazøte-unimanqatinim, até vøgeawát. Zo oskia tozo-geatat, yaq zo Yo mokho-te neka Tat mokho-te, ate zóyagát.

25 Manqa mbusa, Yesu ginive, nqánek: Khandi miavmiáv.

26 No nqanek manqat nqazø-manqate, zapa ndøgo: Ezoqa nandigú. Ndigu zo tubam-qa ndøgó.

27 Geté Nqova Mbomambaqape, zo qazondafem, ndego Keliso zo ande oil me gezømbo-qouz, ndego zo mokho-té gunu:yagé.

Yaq nakémbá, zo nømendim ezoqa nøme bezøgð. Zapa ndøgo, matev ate ndægo, ndégo tene-zømesím. Teqa nømendim matev, unimanqatín. Khavozám mbá. Yaq nakémbá, Keliso-qa mokho-te, até vøugú, ate av-té, Nqova Mbomambaqape ge:zømesimam.

Mbumbukiam-gi nakheis-qa matev, ande áv khané:gō

²⁸ Unimanqatín, nogi nakheis. Zo Keliso-qa mokho-te, até vøugú. Yaq ndego tendoveao, ni kha føgakh-mbá qazigoát, neka teqa megemege-te, mivi mbaín, sizigoát, ta khøuwa-te ndøgo, tendoqavan.

²⁹ Zo møzøte-zøtéz, Mbumbukiam, ndego eqeieqei-qapé. Yaq zo vøezøtéz, gekha ezoqām ndego, matev eqeieqei ndematanam, ndego Mbumbukiam mokho-té genøqán.

3

¹ Zøtéqeivím? Tat, kuku khåpe mbøe-khouwév ni-te. Teqa kuku matev mokho-te, Mbumbukiam ni ekeza nakheis mi:næná. Yaq ndøgo unimanqatín. Ni uni tegé nakheis-ín. Geté manqei-qape ezoqam, ndigu zøtezateáv. Zapa ndøgo, ndigu Mbumbukiam mè:zøtezák.

² Nøfuap mbomømboma! Ni ndakin mizi-Mbumbukiam-gí-nakheis-én. Megemege-te ndøgo, ni ande áv khazigoát, taqa yaq-te ndøgo, Mbumbukiam ni-te vevezupøteáv. Zuá. Geté ndøgo tizi:-nøtenát: Keliso tendoveao, tendoqavan, yaq ni áv tizí:goát, av ekezan nde:go. Zapa ndøgo, ni zí-ometám, ndego ande áv kenëgo.

3 Yaq nakémbá, gekha ezoqām ndego, Keliso-te ndo:tawe, tendoqavan, ndego matev eqeieqeitέ geabeyagé, ate av-té, Keliso matev eqeieqeit-te nde:yage.

4 Gekha ezoqām ndigu, manqa-zapa ndigu, ndigu Mbumbukiam-qá khafeap ndømøkuiám. Zapa ndøgo, manqa-zapa matanam matev, ndøgo Mbumbukiam-qá khafeap møkuiam matév.

5 Zo møzøte-zøtéz, Yesu ndøgo tenegeavún: Ndego niqa manqa-zapazapa, géndáp. Neka te mokho-te ndego, manqa-zapazapa mbaín.

6 Yaq nakémbá, gekha ezoqām ndego, Yesu-qa mokho-te ndu:yage, ndego manqa-zapazapa matanam-te, sekemba géyageák. Geté gekha ezoqām ndego, manqa-zapa matanam-te sekemba ndeyage, ndego Keliso-qa yaq-te, mokho ndapeáv neka mè:-otevák ndego.

7 Nogi nakheis. Zo ezoqa betùbám. Ezoqa ndego matev eqeieqeit ndematanam, ndego ndaføyamba-qapé. Ate av-té, Keliso ndaføyamba-qape nde:go.

8 Geté ezoqam ndego, manqa-zapa matanam-te sekemba ndeyage, ndego nqova soqaqape-gé. Zapa ndøgo, ande qandengaz, atema ndakin, ndego nqova soqaqape, manqa-zapazapa oskia ndømatanám. Geté Mbumbukiam-ge Yo, ndøgo tenegeavún: Ndego nqova soqaqape-qa matev, tèabete-ngiú.

9 Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam mokho-te geqan, ndego manqa-zapa matanam-te sekemba géyageák. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-qá yage matev mu:gú, te mokho-te. Yaq ndego

kopømba mbaín, manqa-zapa matanam-te sa tema. Zapa ndøgo, ndego Mbumbukiam mokhoté genøqán.

10 Ezoqam ndigu, Mbumbukiam-gi nakheis ndigu, neka ezoqam ndigu, nqova soqaqape-gi nakheis ndigu, ni ãv qazí:-matøvemém nqægo: Gekha ezoqám ndego, matev eqeieqeí gonemav ndego, ndego Mbumbukiam-gé mbá; até ndegó-a, ndego Klisten ezoqa nøme-te kuku mbain ndego.

Ni kuku binigú, yaqyaq-a

11 Manqat ndøgo, ibugukhkhof mba qazoyogem, Keliso ande qazøte-unimanqatinim, nqánek: Ni kuku binigú, yaqyaq-a.

12 Ni kopømba ande av Kein nde:go, bizigú. Ndego nqova soqaqape-ge ndøgoám, neka ekeza eveqase pakhapakha vømbō-khana. Gekha zapâ, gelavao? Zapa ndøgo, ekeza matev soqaín. Geté eveqase-qa matev, eqeieqeí.

13 Nøfuap! Yaq nakémbá, zo nqova bezøndáf, manqei-qape ezoqam zo ndisanqaza.

14 Ni mǐzi:nötén: Ni løyvøte mǐzi-løvuím. Ni ndakin khandi-té qazigú. Zapa ndøgo, ni Klisten nøfuap-te, kuku nigú. Geté gekha ezoqám ndego, kuku mbain ndego, ndego løyvøte-te sua mu:gú.

15 Gekha ezoqám ndego, Klisten zifuap ndesanqaza, ndego ezoqa pakhapakha khaneam ezoqám. Neka zo mòzøte-zotéz, ezoqa pakhapakha khaneam ezoqam, khandi miavmiav mbaín, te mokho-te.

16 Yesu ni nonqo, ekeza kha ndønqonqotáv.

3:11 3:11 Zion 13:34   **3:12 3:12** Gen 4:8   **3:13 3:13** Zion 5:18-19

3:14 3:14 Zion 5:24   **3:15 3:15** Veve 21:8   **3:16 3:16** Zion 13:1;

Gal 1:4

Ta mokho-te ndøgo, ni mǐzi:nötén, kuku matev eqeieqei, av nqægo. Yaq até ní-a, nigi Klisten nøfuand tøke nonqo, nikeza kha bizi-nqonqotav.

¹⁷ Ezoqa gigiap kopoav tømbogoat, yaq ndego Klisten zifu te-omet, ndego gigiap-qa ndepotonam, yaq ndego te-te tøkemav tøgoat, gê, Mbumbukiam-qa kuku matev, te mokho-te tøgo? Av taoká.

¹⁸ Nogi nakheis! Niqa kuku matev, ambá av nqægo, manqat mba begō. Geté ndøgo unimanqatin kuku matev begó. Matev matanám nambá.

¹⁹ Av tizigoat ndægo, yaq ni zí:nötén, ni unimanqatin manqat-té qaziyagé. Yaq ni kopømbaqapé, Mbumbukiam-qa bøi-te, kha føgakh-mbá qazí-waniapát.

²⁰ Niqa mbøni, ni ezoqa soqøsoqa tænæmbat, yaq ni mǐzi:nötén, Mbumbukiam niqa mbøni møndøløvú, neka ndego matev ate ndægo, møndæ-otév. Yaq nakémbá, ni mbøni vaev mbaín.

²¹ Nøfuap mbomømboma! Niqa mbøni, ni ezoqa soqøsoqa nænaeav tøgoat, yaq ni Mbumbukiam-qa megemäge-te, kopømbaqapé, kha føgakh-mbá qazigoát.

²² Yaq gehkäm ndøgo, ni Mbumbukiam tizimbovi:mat, ndego segení-etoumát. Zapa ndøgo, ni teqa manqat, o-mba zimbøe-ndapé neka matev ndøgo tizi-matanám, ndego ndømbopoev.

²³ Teqa manqat, ni gini-løvua, nqánek: Ni tege Yo, Yesu Keliso, yà bizi-unimanqatinát, neka yaqyaq-a, kuku binigú, ate av-té, ibugukhokhof manqat ginimbi-løvua.

24 Ezoqa ndego Mbumbukiam-qa Manqat omba ndembøe-ndape, av ni manqat ginimbi-løvua, ndego Mbumbukiam-qá mokho-té gunu:gú, neka Mbumbukiam, teqá mokho-té gunu:gú. Mbumbukiam ni mokho-te ngu:gu, ni ndøgo tizi:nøtén, ndego ni tege Nqova gini-etoam.

4

Av khazi:nøtén, nqova ndego, Mbumbukiam-ge?

1 Nøfuap mbomømboma! Zo ezoqa ewaqape ndø-unimanqatinát, ndigu ndimanqate, av nqægo, tiqa manqat Mbumbukiam-gé Nqova Mbomambaqape-té qando-fakhaté. Geté zo ndigu nqova, gè:khamasím. Yaq zo tøzøté-zøtéz ndøgo, ndego nqova, Mbumbukiam-té gepøtendëwav-a. Zapa ndøgo, khavozam Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam kopoáv, nqanek manqeí-qape-te gipanqanim.

2 Zo Mbumbukiam-ge Nqova, ãv qazøté-matøvemém nqægo: Gekha ezoqám ndego, ezoqa øome-qa bøi-te nde-unimanqatinat, av nqægo, Yesu Keliso ndego manqeí-qape-te gegeavun, vø-ezoqam-ev, nqova ndego, ndembogo, Mbumbukiam-té gendowáv.

3 Geté gekha ezoqám ndego, Yesu-qa yaq-te ndo:nawam, ndego Mbumbukiam-ge Nqova mbaín. Geté ngenek nqova, Keliso-gé qaqá ezoqam-gé nqová. Zo mòzoyogém, tege nqova soqaqape, ndøndowáv. Yaq ndakin møndøgeavún, nqanek manqeí-qape-te.

4 Geté zo, nogi nakheis, zo Mbumbukiam-gí. Neka zo ndigu khavozam ezoqam, mòzo-tømbuzú. Zapa ndógo, nqova ndego, zo mokho-te nandu:gu, teqa bazaføgakh møndø-løvuám, ndego manqe-i-qape-ge nqova-qa bazaføgakh.

5 Nginik khavozam ezoqam, manqe-i-qape-gí. Ndigu manqe-i-qape manqat mba me:manqaté. Yaq manqe-i-qape ezoqam, tiqa manqat, gèyogé.

6 Geté ni Mbumbukiam-gí. Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam nde:-otevat, ndego niqa manqat ndeyôgé. Geté gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-gē mbā, ndego niqa manqat yogeapáv. Yaq ni ndógo, tizí:nötén, gekha nqovā ndego, unimanqatin manqat ndemanqate, neka gekha nqovā ndego, khavozam manqat ndémânqaté.

Kuku matev, Mbumbukiam-té qando-okhó

7 Nøfuap mbomømboma. Ni kuku binigú, yaqyaq-a. Zapa ndógo, kuku matev, Mbumbukiam-té qando-okhó. Gekha ezoqām ndego, kuku ndømbogo, ndego Mbumbukiam mokho-té genøqán, neka ndego Mbumbukiam møndæ-otév.

8 Ezoqa ndego kuku mbain ndego, ndego Mbumbukiam otevateáv. Zapa ndógo, Mbumbukiam, ndego kukú.

9 Mbumbukiam teqa kuku matev ni-te, áv gin-inømánd nqægo: Ndego tege Yo kopo ndokhofotáv, nqanek manqe-i-qape-te, yaq ni te mokho-te khandi miavmiav tabizí:-ndapem-a.

10 Matev ambá av nqægo, ni Mbumbukiam-te kuku nigoám. Geté kuku, Mbumbukiam mbo-goám, ni-te, neka tege Yo kopo niqa manqazapazapa evøzam nonqo vøndō-khofotav. Unimanqatin kuku matev nqánek.

11 Nøfuap mbomømboma! Mbumbukiam ni-te kuku av qambøegoam, yaq até ní-a, ni kuku binigú, yaqyaq-a.

12 Ezoqa kopo, Mbumbukiam ometeáv. Geté ni kuku tønigoat, yaqyaq-a, yaq Mbumbukiam ni mokho-té gunu:gú neka teqa kuku matev, sasae møndømukhóu, ni-te.

13 Av khazí:nøtén, av nqægo, ni Mbumbukiam-qá mokho-té qazu:gú, neka ndego niqā mokho-té gunu:gú? Ni ndøgo tizi:nøtén: Ndøgo ni ekeza Nqova ni-etoám.

14 Neka ni áv qatiqeivím nqægo neka ezoqa áv qati-zømesím nqægo: Mbumbukiam ekeza Yo kopo, manqei-qape ezoqam-qa khandi:zat nonqo ndokhofotáv.

15 Gekha ezoqám ndego, ezoqam-qa bøi-te nde-unimanqatinat, av nqægo, “Yesu ndego Mbumbukiam-gē Yo,” Mbumbukiam ndû:gú, te mokho-te, neka ndego ezoqam, Mbumbukiam-qa mokho-te ndû:gú.

16 Neka nøme nqánek: Ni mizi:nøtén neka mizi-unimanqatiním. Mbumbukiam, kukú ni-te.

Mbumbukiam, ndego kukú. Gekha ezoqám ndego, kuku matev-te ndeyage, ndego Mbumbukiam-qá mokho-té gunu:yagé neka Mbumbukiam teqá mokho-té gunu:yagé.

17 Av tizi:yagat, yaq Mbumbukiam-qa kuku matev, sasae møndømukhóu ni-te. Yaq ni manqa ovøyam khøuwa kandambaqape-te, kha føgakh-mbá sizigoát. Møe mbaín. Zapa ndøgo, ni nqanek manqeí-qape-te, áv qazi:yagé, av Keliso ge:yagam.

18 Kuku matev mokho-te, møe mbaín. Geté kuku matev ndøgo, qamu-khouwevin, ndøgo møe matev, gèngeatumatún. Zapa ndøgo, møe matev ndøgo, yaq-fia ndape-qá yaq-té qanegó. Gekha ezoqám ndego, yaq-fia ndape-qa yaq-te møe sekemba ndego, te mokho-te, Mbumbukiam-qa kuku matev, sasae khouiáv.

19 Ni kuku nqanigu, zapa ndøgo. Bugukhokhof kuku, Mbumbukiam ndøgó, ni-te.

20 Gekha ezoqám ndego, te-ein, av nqægo, "No kukú Mbumbukiam-te", geté ndego Klisten zifu gesanqâwē, ndego khavozam ezoqám. Zapa ndøgo, ndego Klisten zifu-te kuku mbain tegoat, ndego bøi nde-omete, yaq gê, ndego Mbumbukiam-te, kuku áv khambøégoát, ndego ometupav ndøgo?

21 Keliso ni manqat, áv ginimbi-løvuá nqægo: Gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam-te kuku ndømbogo, ndego até Klisten zifu-té-a, kuku bem-bogó.

5

Manqeí-qape-qa matev soqøsoqa, áv khazi:tømbuatāt

1 Gekha ezoqám ndego, nde-unimanqatinat, av nqægo, Yesu ndego Mesayā, ndego Mbumbukiam

mokho-té genøqán. Neka gekha ezoqām ndego, eve-te kuku ndømbogo, ndego até nakheis-té-a, kuku mbogó.

² Av khazí:nøtén, av nqægo, ni Mbumbukiam-gi nakheis-te, kuku nqanígū? Ni ndøgo tizí:nøtén, ni Mbumbukiam-te kuku tønigoat neka teqa manqat o-mba tizimbøe-ndapat.

³ Ni Mbumbukiam-te kuku tønigoat, yaq ni teqa manqat o-mba zimbøé-ndapát. Teqa manqat, føgakh mbaín, ni-te.

⁴ Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam mokho-te geqan, ndego manqeí-qape-qa matev soqøsoqa gétømbuatát. Matev ndøgo, manqeí-qape-qa matev soqøsoqa ndøtømbuat, niqá unimanqatin matév.

⁵ Gekha ezoqām ndego, manqeí-qape-qa matev soqøsoqa tetømbuatat? Ezoqam sate ndégo, nde-unimanqatinat, av nqægo, Yesu ndego Mbumbukiam-gé Yō.

*Mbumbukiam-qa unimanqatin manqat, ekeza
Yo-qa yaq-te*

⁶ Yesu Keliso nqanek manqeí-qape-te gegeavun, ndego ibøkha iz ndøndáp neka teqa kouk vøwa. Ndego ambá av nqægo, ibøkha iz mba ndøndáp. Geté ndego até kouk mbowá. Nqanek manqat, Mbumbukiam-gé Nqova ndø-unimanqatinát. Neka ngenek Mbumbukiam-ge Nqova, unimanqatin ezoqám.

⁷ Matev misiká, ni-te Yesu-qa yaq-te, nqa-unimanqatinat.

8 Mbumbukiam-gé Nqová neka ibøkhá neka kóuk. Yaq manqat ndøgo, nqanek matev misika nqa-unimanqatinat, kopó.

9 Ezoqa matev bøi gi:qeivimin, ni tiqa manqat, zl-unimanqatinimín. Geté manqat ndøgo, Mbumbukiam ndemanqate, møndø-løvuám, ezoqam-qa manqat. Zapa ndøgo, ndego manqat, ekeza Yo-qá yaq-té gene-manqaté.

10 Ezoqam ndego, Mbumbukiam-ge Yo nde-unimanqatinat, ndego ekeza mokho-te, møndætév, manqat ndøgo, Mbumbukiam ni-te nde-unimanqatinat, unimanqatín. Geté ezoqa ndego, Mbumbukiam-qa Manqat unimanqatinteav ndøgo, ndego Mbumbukiam khavozam ezoqam me:vewé. Zapa ndøgo, ndego Mbumbukiam-qa Manqat unimanqatinimáv, ndego tege Yo-qa yaq-te nde:manqate.

11 Manqat ndøgo, Mbumbukiam ni-te nde-unimanqatinat, nqánek: Ndego ni khandi miavmiav ni-etoám. Neka nqanek khandi, ekeza Yo-qá mokho-té qanu:gú.

12 Ezoqam ndego, Mbumbukiam-ge Yo ndembogo, ndego khandi miavmiav mbogó. Neka ezoqam ndego, Mbumbukiam-ge Yo mbain ndego, ndego khandi miavmiav, mbaín.

Khandi miavmiav-qa yaq-te

13 No nqanek manqat tæzømbe-peawám ndøgo: Zo ezoqam, zo Mbumbukiam-ge Yo ndozo-unimanqatinat, zo vøezøtéz, av nqægo, zo khandi miavmiav, ndøzøgó.

14 Ni mīzi:nötén, ni Mbumbukiam tizimbo-vi:mat, av ekeza poev ndægo, ndego niqa viam manqat, ndø-ewagát. Yaq nakémbá, ni møe mbaín, sizigoát, Mbumbukiam-te tizi-akhaemat.

15 Ni tizi:nöten, av nqægo, ndego niqa viam manqat ndø-ewagát, yaq ni sizi:nötén, ni ndizi-indapém ndøgo, ni tizimbøe-vi:mat.

16 Ezoqa Klisten zifu te-omet, ndego manqa-zapa tego, manqa-zapa av nqægo, ndøgo ezoqa løvøte-te ituiav ndøgo, yaq ndego yà bembo-guligulím. Yaq Mbumbukiam ndego khandi mbóetoám, av ndego manqa-zapa goneav qagoam, ndøgo løvøte-te ndø-itui.* Geté unimanqatín. Manqa-zapa nøme, nqágó. Ndøgo ezoqa løvøte-té qanø-itui. Taqa yaq-te, no manqatemáv, av nqægo, gè:guligulím.

17 Matev soqøsoqa ate ndægo, manqa-zapá. Geté manqa-zapa nøme, ezoqa løvøte-te, gé-ituiák.

18 Ni mīzi:nötén, gekha ezoqám ndego, Mbumbukiam mokho-te geqan, ndego manqa-zapa matanam-te sekemba géyageák. Zapa ndøgo, Mbumbukiam-ge Yo, ndego ekezan, Mbumbukiam mokho-te geqan, ndembøe-khakházám. Yaq nqova soqaqape, ndego ezoqam, kha gembó-khanazák.

19 Ni mīzi:nötén, ni Mbumbukiam-gí, neka manqeí-qape ate nqægo, ezoqa soqaqape-qá bazaføgakh mokho-té qanu:gú.

5:14 5:14 Zion 14:13-14; 1 Zion 3:21-22   **5:16 5:16** Met

12:31   * **5:16 5:16** Manqa-zapa, ezoqa løvøte-te ndø-itusa, ndøgo tøne-manqaté, ta zapaya ndøgo, ezoqa nqova-te tenanim.   **5:18**

5:18 1 Zion 3:9

20 Neka ni mĩzi:nøtén, Mbumbukiam-ge Yo
møndø-geavún, neka øtenat vønī-etoam, ni
unimanqatin Mbumbukiam bizi:nøten. Ni
ndego unimanqatin Mbumbukiam-qá mokho-
té qazu:gú. Zapa ndøgo, ni tege Yo Yesu Keliso-
qá mokho-té qazu:gú. Ngenek unimanqatin
Mbumbukiám, neka ndego khandi miavmiav
zapá.

21 Nogi nakheis! Zo khape mbumbuk, zitá qane-
wuøezá.

**Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape
Ruth, Jonah, and the New Testament in the Kuni
dialect of the Kuni-Boazi language of Papua New
Guinea
Rut, Jona, na Nupela Testamen long tokples
Kuni-Boazi long Niugini**

copyright © 2015 Wycliffe Switzerland

Language: Kuni-Boazi

Dialect: Kuni

Translation by: Wycliffe Switzerland

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-04-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 4 Apr 2025

f10a11c4-6a0c-5775-9168-c6e73df1a68f